

Βρυξέλλες, 18 Μαΐου 2018
(OR. en)

9029/18

RECH 186
TELECOM 142
IND 136
MI 355
COMPET 318
DATAPROTECT 94
ECOFIN 428
CYBER 104

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα)
Αποδέκτης:	Συμβούλιο
αριθ. προηγ. εγγρ.:	8692/18 RECH 169 TELECOM 123 IND 122 MI 323 COMPET 282 DATAPROTECT 84 ECOFIN 396 CYBER 84
Θέμα:	Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης (ENAE) - Έγκριση

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε, στις 14 Μαρτίου 2018, ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της στο οποίο περιγράφει το χάρτη πορείας για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Νέφους Ανοικτής Επιστήμης (ENAE) καθώς επίσης και την πιθανή τεχνική αρχιτεκτονική, τη διακυβέρνηση και τους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς. Το ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης θα συνενώσει υφιστάμενες και αναδυόμενες υποδομές δεδομένων και θα παράσχει ένα εικονικό περιβάλλον εντός του οποίου θα υπάρχει η δυνατότητα αποθήκευσης, ανταλλαγής και επαναχρησιμοποίησης δεδομένων από έρευνες σε διασυνοριακό και διεπιστημονικό επίπεδο.
2. Η Προεδρία πρότεινε σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης προκειμένου να παράσχει καθοδήγηση για την υλοποίηση του ENAE. Το σχέδιο συμπερασμάτων εξετάστηκε από την ομάδα «Έρευνα» κατά τις συνεδριάσεις της στις 11 Απριλίου, 23 Απριλίου και 3 Μαΐου 2018 και έχει επιτευχθεί ευρεία συναίνεση επί του κειμένου.

3. Η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων επιβεβαίωσε τη συναίνεση που επιτεύχθηκε κατά τη συνεδρίασή της στις 16 Μαΐου 2018, και συμφώνησε να διαβιβάσει προς έγκριση το σχέδιο συμπερασμάτων στο Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητα) της 28ης/29ης Μαΐου 2018.
 4. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητα) καλείται να εγκρίνει, κατά τη σύνοδό του στις 28-29 Μαΐου 2018, τα συμπεράσματα ως έχουν στο συνημμένο κείμενο.
-

ΣΧΕΔΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης (ΕΝΑΕ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ:

- τα συμπεράσματά του της 27ης Μαΐου 2016 σχετικά με τη «Μετάβαση προς ένα σύστημα ανοικτής επιστήμης»¹, στα οποία καλούσε την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τους εμπλεκόμενους φορείς να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα που απαιτούνται για να γίνει πραγματικότητα η ανοικτή επιστήμη και να συνηγορήσουν υπέρ της ανάγκης για συντονισμένες δράσεις σε συναφή εθνικά, ενωσιακά, πολυμερή και διεθνή φόρουμ·
 - το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του Φεβρουαρίου του 2017 σχετικά με την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος, με το οποίο εκφράζει τη στήριξή του στο ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης (ΕΝΑΕ) και καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καταρτίσουν, σε συνεργασία με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, χάρτη πορείας, ώστε να οριστεί το ταχύτερο δυνατό σαφές χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των δράσεων που προβλέπονται από το ΕΝΑΕ·
1. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ την πρόοδο που έχει συντελεστεί προς την ανάπτυξη της πρόσβασης σε παγκόσμιας κλάσης ευρωπαϊκές υποδομές δεδομένων και υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους μετά την ανακοίνωση της Επιτροπής της 19ης Απριλίου 2016 με τίτλο «Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος - Ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής οικονομίας δεδομένων και γνώσης στην Ευρώπη» και την ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Μαΐου 2017 σχετικά με την ενδιάμεση επανεξέταση της εφαρμογής της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά, η οποία επιβεβαιώνει την ανάγκη να καταρτιστεί χάρτης πορείας για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Νέφους Ανοικτής Επιστήμης·

¹ έγγρ. 9526/16

2. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ τη δήλωση της 26ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με το ENAE, όπως προέκυψε από τη διάσκεψη κορυφής της 12ης Ιουνίου 2017 για το ENAE, η οποία είχε ως στόχο να εξετάσει τα σχέδια εφαρμογής για τους τομείς του ENAE όπου χρειάζεται δράση κατά προτεραιότητα, να εξασφαλίσει στήριξη και να οικοδομήσει συναίνεση, και ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΙ ότι η δημιουργία του ENAE, μιας από τις σημαντικότερες διαδικασίες για την έρευνα που βρίσκονται σήμερα σε εξέλιξη στην ΕΕ, βασίζεται στην κοινή ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών, λαμβανομένων υπόψη της συμμετοχής και της στήριξης των ενδιαφερόμενων φορέων·
3. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι η υλοποίηση και η περαιτέρω ανάπτυξη προηγμένων λύσεων για την αποτελεσματική παροχή και χρήση επιστημονικών δεδομένων υψηλής ποιότητας, που να συνδυάζουν αποτελεσματικούς περιγραφείς, ευκολία πρόσβασης, διαλειτουργικότητα και δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης, να εφαρμόζουν πλήρως τις αρχές FAIR² και να αναπτύσσουν και να προωθούν τις κοινόχρηστες υποδομές δεδομένων (Data Commons), θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πρακτικές που έχουν ήδη καθιερωθεί από τις ερευνητικές κοινότητες, τις ερευνητικές υποδομές του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI), τις ηλεκτρονικές υποδομές καθώς και άλλες σχετικές εθνικές υποδομές·
4. ΤΟΝΙΖΕΙ πως, σε ό,τι αφορά την κοινοχρησία των δεδομένων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα σχετικά εμπορικά συμφέροντα καθώς και τα συμφέροντα που σχετίζονται με την ιδιωτικότητα και την ασφάλεια, με βάση την προσέγγιση «όσο πιο ανοικτά είναι δυνατό, όσο κλειστά είναι αναγκαία»·
5. Σε αυτό το πλαίσιο, ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του χάρτη πορείας για το Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης, όπου παρουσιάζεται το συνενωτικό μοντέλο του ENAE και μια προσέγγιση δύο σταδίων για τη θέση του ENAE σε εφαρμογή· ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ τη σχεδιαζόμενη στήριξη για την πρώτη φάση υλοποίησης του ENAE μέσω έργων χρηματοδοτούμενων από το πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία («Ορίζων 2020») και ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία που έχει ο συντονισμός των διαφόρων έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη ή πρόκειται να υλοποιηθούν στο μέλλον όσον αφορά το ENAE με χρηματοδότηση από τα προγράμματα-πλαίσια της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των διακρατικών πρωτοβουλιών που συνδέουν τις δραστηριότητές τους με το ENAE· ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι η έναρξη της δεύτερης φάσης εξαρτάται από την αξιολόγηση της πρώτης φάσης από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη και τελεί υπό την επιφύλαξη του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου μετά το 2020·

² FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, Reusable (ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά, επαναχρησιμοποιήσιμα).

6. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι η ανάπτυξη του ENAE είναι η πλευρά της προσφοράς μιας ευρύτερης πρωτοβουλίας πολιτικής που έχει στόχο να εξασφαλίσει όσο το δυνατό πιο ανοικτή πρόσβαση στα επιστημονικά αποτελέσματα και να γενικεύσει τις πρακτικές της ανοικτής επιστήμης στην Ευρώπη· ΤΟΝΙΖΕΙ ότι, για να επιτευχθεί αποτελεσματικότητα, απαιτείται ταυτόχρονη δράση στην πλευρά της ζήτησης, με τους χρηματοδότες της έρευνας να προωθούν την ανοικτή πρόσβαση, τις εντολές διαχείρισης δεδομένων και τις αρχές FAIR καθώς και κίνητρα και ανταμοιβές. ΖΗΤΕΙ από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ώστε το ENAE να είναι ένα περιβάλλον επικεντρωμένο στον χρήστη, να εξυπηρετεί την ερευνητική κοινότητα προπαντός στην αρχή, να βασίζεται στις πιο προηγμένες πρακτικές της και στη συνέχεια να επεκταθεί περαιτέρω στην ευρύτερη κοινότητα χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, των πολιτών και των δημόσιων αρχών·
7. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι η αλλαγή νοοτροπίας των ερευνητών προς την ανοικτότητα αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση του ENAE και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι εν εξελίξει συζητήσεις για την αξιοκρατία στην ερευνητική σταδιοδρομία και για τη συμπλήρωση των υφιστάμενων παραμέτρων με νέες·
8. ΣΥΜΦΩΝΕΙ ότι το μοντέλο του ENAE θα πρέπει να βασίζεται σε μια πανευρωπαϊκή συνένωση υποδομών δεδομένων προκειμένου να είναι ευέλικτο και να μπορεί να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των ενδιαφερόμενων φορέων· προκειμένου να καταστεί δυνατή αυτή η συνένωση εθνικών και ευρωπαϊκών υποδομών δεδομένων, ΠΑΡΟΤΡΥΝΕΙ τα κράτη μέλη να καλέσουν τις σχετικές κοινότητές τους, όπως ηλεκτρονικές υποδομές, ερευνητικές υποδομές, οργανισμούς χρηματοδότησης της έρευνας και οργανισμούς παραγωγής ερευνητικού έργου, να οργανωθούν, ώστε να τους προετοιμάσουν για τη σύνδεση με το ENAE, και ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να κάνει βέλτιστη χρήση των εν εξελίξει σχεδίων, της υπάρχουσας εμπειρογνωμοσύνης και της γνώσης που είναι διαθέσιμη μέσω υφιστάμενων πρωτοβουλιών, όπως, μεταξύ άλλων, του ESFRI, της ομάδας προβληματισμού για τις ηλεκτρονικές υποδομές (eIRG) και του GO FAIR·

9. ΦΡΟΝΕΙ ότι, με δεδομένο τον ανοικτό χαρακτήρα του ΕΝΑΕ, η ανάπτυξή του θα πρέπει να είναι μια διαδικασία σταδιακή και χωρίς αποκλεισμούς και ΣΥΝΙΣΤΑ στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη να βεβαιωθούν ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά, επιλέγοντας ποιες υπηρεσίες ή σύνολα δεδομένων μπορούν να μοιράζονται με βάση τα διαθέσιμα μέσα και σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες και κανονισμούς·
10. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, ως εκ τούτου, να εξετάσουν από κοινού τη δημιουργία χάρτη εθνικών υποδομών ερευνητικών δεδομένων και σχετικών πρωτοβουλιών των κρατών μελών που θα μπορούσαν να συνενωθούν, προκειμένου να ληφθούν δεόντως υπόψη οι υφιστάμενες δομές, αρμοδιότητες, καθήκοντα και πρωτοβουλίες όσον αφορά τη διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων·
11. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι οι κύριοι παράγοντες για την επιτυχία του ΕΝΑΕ είναι ένα στέρεο μοντέλο διακυβέρνησης και ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο καθώς και η κατάρτιση επαρκούς αριθμού επαγγελματιών που έχουν ως αντικείμενο εργασίας τα δεδομένα. ΣΤΗΡΙΖΕΙ την προσέγγιση δύο σταδίων για τη διακυβέρνηση του ΕΝΑΕ, η οποία επιτρέπει σε όλα τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να καθοδηγήσουν και να επιβλέψουν την αρχική ανάπτυξη του ΕΝΑΕ κατά το πρώτο στάδιο. Στο δεύτερο στάδιο, η διακυβέρνηση του ΕΝΑΕ θα πρέπει να καθοδηγείται κατά κύριο από τους ενδιαφερόμενους φορείς, με όλα τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να διατηρούν παράλληλα καθοδηγητικό ρόλο σε υψηλότερο επίπεδο. ΣΥΝΙΣΤΑ την καθιέρωση αποτελεσματικού συντονισμού με το ESFRI·
12. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το μοντέλο του ΕΝΑΕ με τις έξι αλληλένδετες γραμμές δράσεων (αρχιτεκτονική, υπηρεσίες, δεδομένα, πρόσβαση, κανόνες, διακυβέρνηση) και ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή και όλα τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις της μόνιμης ομάδας εργασίας της ERAC για την ανοικτή επιστήμη και την καινοτομία, να συγκροτήσουν πλαίσιο διακυβέρνησης που αφενός να εξασφαλίζει τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων φορέων της ερευνητικής κοινότητας και την αποτελεσματική συμμετοχή όλων των κρατών μελών, και αφετέρου να ανταποκρίνεται στις ακόλουθες αρχές και κριτήρια:
- α. συνένωση και διαλειτουργικότητα των υφιστάμενων υποδομών δεδομένων με ταυτόχρονη τήρηση των μηχανισμών διακυβέρνησης και χρηματοδότησής τους·

- β. σαφείς και αποτελεσματικές διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων φορέων που συνθέτουν το πλαίσιο διακυβέρνησης του ENAE και ιδίως σαφής ορισμός των ρόλων του διοικητικού συμβουλίου και του εκτελεστικού συμβουλίου, ώστε αμφότερα τα όργανα να έχουν σαφώς καθορισμένα καθήκοντα, με το διοικητικό συμβούλιο να επιβλέπει την εφαρμογή της διακυβέρνησης του ENAE·
- γ. αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια για να επιλέγονται και να συμμετέχουν στο εκτελεστικό συμβούλιο, στις ομάδες/υποομάδες εργασίας και σε άλλες συναφείς επιτροπές οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών καθώς και οι ενδιαφερόμενοι φορείς, όπως μεγάλες πανευρωπαϊκές ερευνητικές υποδομές, δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί και πανεπιστήμια·
- δ. ένα ανοικτό και χωρίς αποκλεισμούς πλαίσιο διακυβέρνησης του ENAE, για να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ όσων ασχολούνται στην πράξη με το αντικείμενο³ και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων·
- ε. ανάπτυξη επιστημονικής εμπειρογνωμοσύνης για το ENAE.
13. ΕΝΘΑΡΡΥΝΕΙ την Επιτροπή να διορίσει στα όργανα του ENAE επαγγελματίες υψηλού επιπέδου που να έχουν καλές διασυνδέσεις με την επιστημονική κοινότητα και με εθνικές και διεθνείς πρωτοβουλίες, καθώς και να εξασφαλίσει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, ανεξάρτητα από το αν έχουν προσυπογράψει ή όχι τη δήλωση για το ENAE·
14. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να εγκαινιάσει τη δομή διακυβέρνησης του ENAE το 2018, σε στενή, ταυτοχρόνως, διαβούλευση με την ERAC και χωρίς να θιγεί η ποιότητα·
15. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να μεριμνήσει ώστε να μεγιστοποιηθούν για όλα τα κράτη μέλη οι ευκαιρίες του ENAE, ιδίως, μεταξύ άλλων, μέσω του τεχνικού του σχεδιασμού και ειδικών μέτρων, όπως οι επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, με σκοπό να στηριχθεί η συνένωση των υποδομών τους με το ENAE·

³ Οι φορείς που συμμετείχαν στη διάσκεψη του Ιουνίου του 2017 για το ENAE και όσοι υπέγραψαν τη διακήρυξη για το ENAE δεσμεύτηκαν να υλοποιήσουν το όραμα του Ευρωπαϊκού Νέφους Επιστήμης, παραμένοντας ταυτόχρονα ανοικτοί σε νεοεισερχόμενους φορείς που επιθυμούν να συμμετάσχουν στην προσπάθεια.

16. ΖΗΤΕΙ να υλοποιηθεί το ΕΝΑΕ κατά τρόπο αποδοτικό και ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να παράσχει, σε στενή διαβούλευση με τα κράτη μέλη, πιο συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με τη μελλοντική χρηματοδότηση του ΕΝΑΕ και κάθε άλλη δημοσιονομική απόφαση που προκύπτει από την υλοποίησή του· ΤΟΝΙΖΕΙ ιδίως ότι είναι σημαντικό να αναπτυχθεί βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο και να επιλεγεί το προσφορότερο νομικό σχήμα για τη δεύτερη φάση ανάπτυξης·
17. ΤΟΝΙΖΕΙ την παγκόσμια φύση της διαχείρισης των ερευνητικών δεδομένων, εκφράζει ικανοποίηση για τις συζητήσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη στους κόλπους διεθνών φόρουμ και ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συντονίσουν τις θέσεις τους σε διεθνές επίπεδο.
-